

THE UNITED REPUBLIC OF TANZANIA
NATIONAL EXAMINATIONS COUNCIL
ADVANCED CERTIFICATE OF SECONDARY EDUCATION
EXAMINATION

121/2

KISWAHILI 2

(Kwa Watahiniwa Walioko Shuleni tu)

Muda: Saa 3

Ijumaa, 11 Februari 2011 asubuhi

MAELEKEZO

1. Karatasi hii ina maswali kumi na nne (14) katika sehemu A, B, C, D na E.
2. Jibu maswali matano (5) kwa kuchagua swali moja (1) kutoka kila sehemu.
3. Kila swali lina alama ishirini (20).
4. Simu za mkononi haziruhusiwi katika chumba cha mtihani.
5. Vikokotozi haviruhusiwi katika chumba cha mtihani.
6. Andika Namba yako ya Mtihani katika kila ukurasa wa kijitabu cha kujibia ulichopewa.

Karatasi hii ina kurasa 5 zenye maandishi.

SEHEMU A (alama 20)

FASIHI KWA UJUMLA

1. Eleza ugumu wa kupambanua kazi ya fasihi simulizi kwa kuzingatia vipengele vifuatavyo:
 - (a) Chanzo
 - (b) Uhifadhi
 - (c) Uwasilishaji
2. Eleza sababu zisizopungua tano (5) zinazosababisha waandishi wa kazi za fasihi kudhaminiwa.
3. Fafanua umuhimu wa matumizi ya tamathali za semi katika kazi za fasihi. Jadili hoja zako kwa kutumia tamathali za semi tano (5) tofauti.

SEHEMU B (alama 20)

USHAIRI

Kimbunga	-	H. Gora
Mapenzi Bora	-	S. Robert
Chungu Tamu	-	T.A. Mvungi
Fungate ya Uhuru	-	M.S. Khatibu

4. Eleza jinsi "Chungu-tamu" zilivyojidhihirisha katika diwani mbili (2) ulizosoma. Tumia hoja nne (4) kudhihirisha jibu lako.
5. Kwa kutumia diwani mbili (2) ulizosoma oneshwa jinsi waandishi walivyotumia kipengele cha lugha katika kuboresha au kufifisha kazi zao. Jadili kwa kutumia vipengele vinne vya lugha.
6. Dhamira ya matabaka inajidhihirishaje miongoni mwa binadamu katika diwani mbili (2) ulizosoma?

SEHEMU C (alama 20)

RIWAYA

Usiku Utakapokwisha	-	Mbunda Msokile
Kufikirika	-	S. Robert
Mfadhili	-	Hussein Tuwa
Vuta N'kuvute	-	Shafi Adam Shafi

7. "Wahusika wakuu hujenga fikra zinazoibua migongano thabiti." Thibitisha kauli hiyo kwa kutumia riwaya mbili (2) ulizosoma.
8. "Uteuzi wa majina ya vitabu hushabihiana na yaliyomo." Tumia riwaya mbili (2) ulizosoma uoneshe udhahiri wa hoja hiyo.
9. "Mwandishi wa fasihi huibua kani kinzani miongoni mwa wahusika na kisha huonesha utatuzi." Eleza ukweli wa kauli hiyo ukitumia riwaya mbili (2) ulizosoma.

SEHEMU D (alama 20)

TAMTHILIYA

Kwenye Ukingo wa Thim	-	E. Hussein
Morani	-	E. Mbogo
Kivuli Kinaishi	-	S. Mohamed
Nguzo Mama	-	P. Muhando

10. Mvuto wa matukio na visa unajidhihirishaje katika kuibua dhamira za tamthiliya mbili (2) kati ya hizo zilizoordheshwa?
11. Dhamira ya usaliti imejitokeza vipi katika tamthiliya mbili (2) ulizosoma?
12. "Mwongozo sahihi katika jamii ni jambo la muhimu ili kufikia maendeleo ya kweli." Ukitumia tamthiliya mbili (2) ulizosoma oneshwa ukweli au ukiukwaji wa hoja hii.

SEHEMU E (alama 20)

USANIFU WA MAANDISHI

13. Soma shairi lifuatalo kwa makini, kisha jibu maswali yanayofuata:

Sitoipanda minazi, mwishowe nikajutia,
Ngawa yake matumizi, mengi nikifikiria,
Mapato yake azizi, kila pembe ya dunia,
Kheri nipande migomba, nijitenge nao komba.

Kilimo nakimaizi, msambe nawachulia,
Mavuno hata palizi, hakika najivunia,
Katu sinayo ajizi, jembe nikishikilia,
Kheri nipande migomba, nijitenge nao komba.

Komba hawa wavamizi, sipati kusimulia,
Wanao mwingi ujuzi, minazi kuparamia,
Si wa kale; zama hizi, ndio ninaohofia,
Kheri nipande migomba, nijitenge nao komba.

Yaengaenga machozi, kila nikifikiria,
Hawalali usingizi, shamba wamelivamia,
Kuwafukuza siwezi, hila zimeniishia,
Kheri nipande migomba, nijitenge nao komba.

Nimefanya uchunguzi, komba kwa zao tabia,
Si mema yao makuzi, walevi kupindukia,
Ndiyo kuu pingamizi, inipayo kuchukia,
Kheri nipande migomba, nijitenge nao komba.

Nikiwaomba wakwezi, walau kusaidia,
Wakanena waziwazi, mno kunihurumia,
Haina kinga minazi, pindi ikichipukia,
Kheri nipande migomba, nijitenge nao komba.

Zimekoma beti hizi, tamati nimefikia,
Mema yawe manuwizi, kwa Mola wetu Jalia,
Mwakani nivune ndizi, uniondoke udhia,
Kheri nipande migomba, nijitenge nao komba.

Maswali:

- (a) Eleza sifa kuu mbili za mnazi kwa mujibu wa shairi hili.
- (b) Eleza wasifu wa “Komba” kama ulivyofafanuliwa katika shairi hili.
- (c) Katika ubeti wa nne (4) unafikiri ni kwa nini mshairi anasema: “Yaengaenga machozi kila nikifikiria?”
- (d) Mshairi ametumia “minazi” na “migomba” kama sitiari zenye maana zipi?
- (e) Eleza maana ya kituo cha shairi hili.

14. Soma habari hii, kisha eleza mbinu za kifani zilizotumika.

Wewe mwenye hasira nakupa shairi langu kuwa hutaweza kuishi katika dunia hii kama huondoi huzuni yako ukacheka. Kucheka kicheko ni furaha, achilia mbali masikitiko yako. Cheka upate tokwa na machungu, mashaka na uchovu mwilini mwako kila wakati unaposhindwa. Inuka usimame wima, usigae gae chini. Simama wima tena ucheke ili mchezo upate kuendelea kwa shangwe na yowe la kicheko chako kikubwa.

Kicheko ndicho kitu kitoshacho kwa mtu. Futa huzuni katika uso wako ucheke. Mungu aliyeumba ulimwengu mchezo wake ni furaha. Dawa ya huzuni ni kucheka, ukicheka itakimbia. Na iwe kawaida yako kucheka mchana na usiku siku zote. Fululiza kuwa na furaha bila kujali huzuni yako. Cheka na watu tangu asubuhi, na usiku fanya vivyo hivyo. Kisha jiweke tayari kuiacha huzuni kwa sababu ni kitu chenye madhara kwa mtu.

Cheka kwa furaha sasa hata kama mashaka yapo mbele yako, yahesabu kuwa si neno kwa sababu hapana mtu asiyecheka. Cheka sana maana kicheko ni nguvu katika ulimwengu, na mtu kaumbiwa furaha ya kucheka katika maisha. Majonzi ni kama masihara kwake, lakini kicheko ndiye mwenziwe. Ni rafiki yake wa kuwa naye daima. Majonzi huleta uzee wa mapema kwa mtu wakati yumo katika ujana bado. Ni sumu katika maisha na inafaa kujitenga nayo, ama sivyo itaharibu maisha yako, ufe na kuzikwa kaburini.

Kwa kuyazuia maisha kuharibika upesi ni jambo muhimu sana kwa mtu kucheka maana furaha ndiyo anasa yake, na hata nyota humkumbusha mtu kuishikilia sana furaha. Wakati mawingu yanapojitenga nyota zilizo mbinguni hucheka zikaleta mwangaza katika ardhi wa kueneza furaha kwa watu wazima na watoto wapate kuchangamka. Dawa ya nguvu mwilini ni kicheko. Kwa hiyo, cheka ili moyo wako upate kuwa na matumaini; ambalo ni jambo la kutosha sana kwa mtu katika dunia.

Cheka kicheko kwa nguvu pamoja na malaika wema walio katika mbingu makusudio moyo wako uweze kuwa mweupe. Ondoa shaka moyoni ucheke na zamu ya heri itakuja.